

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W GDAŃSKU**

RGD. 61- 7/09/AW

Gdańsk, dnia 27 lipca 2009r.

DECYZJA RGD. 17/2009

- I.** Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2, w związku z art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami), stosownie do art. 33 ust. 6 ww. ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 134 poz. 939) w związku z § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz.887)

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

PO UPRAWDOPODOBNIENIU, w toku postępowania wszczętego z urzędu, stosowania przez przedsiębiorcę Arkadiusza Jarząba prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą BPS Business Pack Service Arkadiusz Jarząb w Gdańsku praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów poprzez stosowanie we wzorcu umownym pn. „Umowa” postanowienia § 8 o treści:

„Wszelkie kwestie sporne wynikające z niniejszej umowy będą rozpatrywane przez sąd właściwy dla siedziby Zleceniobiorcy”,

które jest tożsame z postanowieniami umownymi wpisanymi na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone,

oraz

PO ZOBOWIĄZANIU SIĘ przez BPS Business Pack Service Arkadiusz Jarząb w Gdańsku do zaniechania zarzucanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów poprzez:

a) zmianę umów już istniejących w obrocie prawnym i będących w trakcie wykonywania na umowy zawierające zmodyfikowaną w następujący sposób treść § 8: „*Wszelkie kwestie sporne wynikające z niniejszej umowy będą rozpatrywane przez sąd właściwy*”,

b) zawieranie nowych umów w oparciu o wzorzec umowy przedstawiony przy piśmie z dnia 3 czerwca 2009r.,

nakłada się na przedsiębiorcę obowiązek wykonania zobowiązania, o którym mowa w punkcie a), w terminie 2 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji, natomiast zobowiązania, o którym mowa w punkcie b), w terminie jednego miesiąca od daty uprawomocnienia się decyzji.

80-824 GDAŃSK, UL. PODWALE PRZEDMIEJSKIE 30

TEL. (058) 346-29-32, (058) 346-29-33, 301-51-75

E-MAIL: GDANSK@UOKIK.GOV.PL

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 6 ww. ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 134 poz. 939) w związku z § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz.887), w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada się na Arkadiusza Jarzaba prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą BPS Business Pack Service Arkadiusz Jarzab w Gdańsku, obowiązek przekazania informacji dotyczącej wykonania zobowiązań, o których mowa w punkcie I sentencji decyzji, w terminie 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji.

UZASADNIENIE

W roku 2008 Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej Prezesem UOKiK) przeprowadził postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia, czy przy świadczeniu przez przedsiębiorców usług kurierskich, nie doszło do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

W toku prowadzonego postępowania Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, iż przedsiębiorca BPS Business Pack Service Arkadiusz Jarzab z siedzibą w Gdańsku (zwany dalej BPS lub przedsiębiorcą) we wzorcu umownym pn.: „Umowa” stosuje postanowienie, którego treść można uznać za tożsame z postanowieniami, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kodeksu postępowania cywilnego (zwanego dalej Rejestrem).

Mając to na uwadze, postanowieniem nr 172/2009 z dnia 27 maja 2009r. wszczęte zostało z urzędu postępowanie w sprawie stosowania przez BPS, praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) [zw. dalej także ustawą *o ochronie (...)*] polegającej na umieszczeniu we wzorcu umownym pn.: „Umowa”, postanowienia, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym stanowi art. 479⁴⁵ *Kodeksu postępowania cywilnego*.

dowód: Postanowienie nr 172/2009 - k. 1

W trakcie postępowania, BPS ustosunkował się do zarzutów zawartych w zawiadomieniu o wszczęciu postępowania, oświadczając, że wzór umowy będzie zmieniony, a następnie wystąpił z wnioskiem o wydanie decyzji w trybie art. 28 ustawy o ochronie (...) zobowiązując się do „zmiany kwestionowanej treści §8 z wzorca umów, który po akceptacji Prezesa UOKiK przyjmie brzmienie: *Wszelkie kwestie sporne wynikające z niniejszej umowy będą rozpatrywane przez sąd właściwy*”. Jednocześnie przedsiębiorca przedstawił zmodyfikowany wzorec umowy i zadeklarował zmianę umów będących w trakcie realizacji na umowy zawierające zmodyfikowaną treść postanowienia § 8.

dowód: pismo BPS z dnia 3.06.2009 r. – k. 4-17

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Zgodnie z przepisem art. 4 pkt 1 ustawy *o ochronie (...)* ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r., Nr 155, poz. 1095 ze zm.).

Arkadiusz Jarząb prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą BPS Business Pack Service Arkadiusz Jarząb w Gdańsku wykonuje działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Gdańska pod numerem 73777, a więc jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy *o ochronie (...)*.

W ramach prowadzonej działalności BPS zawiera z konsumentami umowy określające zasady świadczenia usług kurierskich, do których dołączany jest Regulamin świadczenia krajowych usług przewozowych BPS.

Projekty umów przedstawiane konsumentom, przygotowane z góry przed zawarciem umowy, zawierają gotowe jednolite postanowienia, wpisywane następnie do konkretnych umów, stanowiąc tym samym wzorzec umowy w rozumieniu art. 384 § 1 k.c.

Stosowany przez przedsiębiorcę, projekt wzorca umowy zawiera między innymi następujące postanowienie:

„Wszelkie kwestie sporne wynikające z niniejszej umowy będą rozpatrywane przez sąd właściwy dla siedziby Zleceniobiorcy” – zapis zawarty w §8,

BPS, po wszczęciu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zobowiązał się do zmiany kwestionowanego postanowienia umownego we wzorcu umownym.

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Aby rozstrzygnąć sprawę w oparciu o przepisy ustawy *o ochronie (...)* niezbędnym jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Wykazanie tej okoliczności, upoważnia dopiero Prezesa UOKiK do realizacji celu ustawy, którym zgodnie z jej art. 1 ust 1, jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.

W ocenie Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się i dotyczy ochrony interesu szerszej grupy konsumentów, którzy są lub mogą być zleceniodawcami BPS.

Skarżonemu przedsiębiorcy przedstawiono zarzuty naruszenia art. 24 ust 1 ustawy *o ochronie (...)*, który stanowi iż, *„Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.”* Zgodnie z ust. 2 tegoż artykułu *„Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego. (...).”*

Aby działania przedsiębiorcy - w tym przypadku BPS - mogły zostać uznane za sprzeczne z powołanym wyżej przepisem art. 24 ustawy antymonopolowej, winny więc spełniać łącznie następujące przesłanki: ujawniać się w obrocie konsumenckim – a więc w relacjach pomiędzy podmiotem posiadającym przymiot przedsiębiorcy a konsumentami – stanowić działanie bezprawne, naruszając jednocześnie zbiorowy interes konsumentów.

Odpowiednio do treści art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie [...] i art. 22¹ Kodeksu cywilnego, za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej nie związanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Niekwestionowana przez uczestnika postępowania okoliczność zawierania umów na świadczenie usług kurierskich z osobami fizycznymi, na potrzeby zaspokojenia ich potrzeb, jednoznacznie potwierdza fakt spełnienia pierwszej z przesłanek powołanego wyżej przepisu ustawy antymonopolowej.

Odnosnie drugiej przesłanki, tj. bezprawności, rozumianej jako działanie sprzeczne z przepisami prawa podnieść należy, iż przedsiębiorcy postawiony został zarzut naruszenia art. 24 ust 1 i 2 ustawy o ochronie (...), polegający na stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego.

Zakaz stosowania postanowień wpisanych do rejestru dotyczy nie tylko tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, lecz również innych przedsiębiorców.

Art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w.w. rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego.

Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)”. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że „(...) praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.o.k.ik. obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a u.o.k.ik. znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)”.

Nie jest, zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Stąd niedozwolone będą także postanowienia umów, mieszczące się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

W ocenie Prezesa Urzędu zakwestionowany w niniejszym postępowaniu, stosowany przez BPS, zapis §8 wzorca umowy pn.: „*Umowa*”, o treści: „*Wszelkie kwestie sporne wynikające z niniejszej umowy będą rozpatrywane przez sąd właściwy dla siedziby Zleceniobiorcy*”, należy uznać za tożsame z treścią klauzul wpisanych do Rejestru pod pozycjami **784, 879** uznanych wyrokami Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone postanowienia umowne. Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2006 r. (sygn. akt XVII Amc 107/04) Sąd uznał za niedozwolone postanowienie o treści: „*Spory, mogące wynikać na tle realizacji niniejszej umowy będą rozstrzygane przez sąd właściwy dla siedziby Wykonawcy*”. Także wyrokiem z dnia 20 lipca 2006r. (sygn. akt XVII Amc 9/06) Sąd uznał za niedozwolone, podobne w skutkach postanowienie umowne, o treści: „*Sądem właściwym dla rozstrzygnięcia będzie sąd właściwy dla miejsca siedziby MFRR*”.

Wyniki analizy porównawczej treści klauzul umieszczonych w Rejestrze i § 8 zawartego we wzorcu umownym pn. „*Umowa*” pozwalają na stwierdzenie, iż, niezależnie od braku identyczności literalnej, skutki jego stosowania należy uznać za tożsame ze skutkami stosowania wskazanych klauzul niedozwolonych, a to dlatego, że w wypadku powstania sporu na tle wykonywania umowy łączącej BPS i nabywcę oferowanej przez niego usługi kurierskiej postanowienie to bezprawnie narzuca konsumentowi wyłącznie rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy dla siedziby przedsiębiorcy, podczas gdy w pewnych sytuacjach, np. w sprawie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych od konsumenta lub ustalenia treści umowy, sąd ten niekoniecznie będzie sądem miejscowo właściwym.

Już tylko na marginesie tej konstatacji Prezes UOKiK nadmienia, iż SOKiK wielokrotnie i konsekwentnie dawał wyraz stanowisku, iż postanowienia o treści analogicznej do § 8 wzorca stosowanego przez BPS wypełniają hipotezę przepisu art. 385³ pkt 23 Kodeksu cywilnego, o czym mogą świadczyć m.in. wpisy do Rejestru dokonane pod numerami: 77, 169, 210, 276, 309, 340, 349, 353, 361 oraz 979, 1034 i 1059.

Reasumując, uznać należy, iż kwestionowane postanowienie §8 wzorca umownego o treści: „*Wszelkie kwestie sporne wynikające z niniejszej umowy będą rozpatrywane przez sąd właściwy dla siedziby Zleceniobiorcy*”, mieści się w hipotezach wymienionych klauzul wpisanych do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone odpowiednio pod pozycjami **784, 879**.

Także trzecią przesłankę, uznać należało za spełnioną. Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów ma miejsce wtedy, gdy działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów jako zbiorowości, to jest, w sytuacji gdy skierowane jest nie tylko do wyodrębnionej indywidualnie grupy konsumentów, lecz szerszego nieograniczonego liczbowo kręgu osób, do których dotarła i dotrzeć może oferta przedsiębiorcy. W rozpatrywanej sprawie wyżej wymienione warunki zostały spełnione. Działanie przedsiębiorcy godzi w interesy ogółu obecnie korzystających z jego usług konsumentów, ale także każdego potencjalnego konsumenta, który zdecyduje się zawrzeć z nim umowę w oparciu o wzorzec umowy zawierający kwestionowane postanowienie. Naruszane przy nim interesy konsumentów nie mają jednostkowego charakteru, ale są wspólne dla z góry nieustalonej zbiorowości konsumentów.

W tym stanie rzeczy uznać należy, że wszystkie, wymienione wyżej, ustawowe przesłanki art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. *o ochronie (...)* zostały uprawdopodobnione. Skarżony przedsiębiorca stosował wzorzec umowy, treść którego zawierała postanowienie uznane za niedozwolone.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. *o ochronie (...)*, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione, na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych we wniosku lub będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu, że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 ustawy *o ochronie (...)*, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Równocześnie, w decyzji, o której mowa wyżej, Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę lub związek przedsiębiorców, obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji przyjętych zobowiązań (art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. *o ochronie [...]*).

Jak wykazano wcześniej, w okolicznościach przedmiotowej sprawy zostało uprawdopodobnione, że BPS stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. *o ochronie [...]*. Jednocześnie przedsiębiorca zmodyfikował kwestionowane postanowienie umowne i zobowiązał się do aneksowania umów będących w trakcie realizacji, których przedmiotem jest świadczenie usług kurierskich o charakterze ciągłym oraz zawierania umów z nowymi klientami w oparciu o nowo opracowany wzorzec umowy, zawierający zmodyfikowane postanowienie § 8.

W ocenie Prezesa Urzędu podjęte zobowiązanie w sposób wystarczający zabezpiecza i chroni interesy konsumentów.

Biorąc pod uwagę wymienione okoliczności orzeczono, jak w pkt I sentencji.

Ponadto, organ antymonopolowy, w oparciu o przepis art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. *o ochronie (...)* wyznaczył trzymiesięczny termin na przekazanie informacji o wykonaniu zobowiązania, liczony od daty uprawomocnienia się decyzji.

Mając to na uwadze orzeczono, jak w pkt II sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Otrzymuje:

BPS Business Pack Service
Arkadiusz Jarząb
ul. Abrahama 1
80-307 Gdańsk